

RAZPISANE TEME – DODATNE INFORMACIJE IN OBRAZLOŽITVE¹

Predlagatelj teme: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Težišče 1: Prehranska varnost Slovenije

Tematski sklop: 1.1. Zdravstveno varstvo živali

Številka teme: 1.1.1.

Naslov teme: Ocena tveganj vnosa virusa afriške prašičje kuge v reje prašičev

Cilji projekta:

- pregledati stanje in oceniti izvajanje biovarnosti v izbranih rejah,
- na podlagi vpogleda glede izvajanja biovarnostnih ukrepov oceniti tveganje vnosa virusa APK v slovenske reje prašičev,
- analizirati pridobljene podatke in pripraviti predloge in usmeritve pristojnim organom za prilagoditev ukrepov zoper APK,
- pripraviti predloge načrtov biovarnostnih ukrepov za komercialne reje prašičev (KRP), za nekomercialne reje prašičev (NKRP) in za reje prašičev na prostem (PRP),
- pripraviti program osveščanja in izobraževanja rejcev o povezavi med biovarnostnimi ukrepi, zdravstvenim stanjem in dobrobitjo prašičev ter varno hrano.

Podrobnejša obrazložitev:

- Afriška prašičja kuga (APK) se že od leta 2014 širi po državah članicah evropske unije.
- Zoper bolezen še ni razvitega cepiva.
- Izvajanje biovarnostnih ukrepov je edini ukrep za preprečitev vnosa virusa APK v rejo /na farmo prašičev.
- Bolezen povzroča veliko gospodarsko škodo, saj ima pozitivna država prepoved izvoza prašičev, njihovega mesa in mesnih proizvodov, pozitivne prašiče pa je treba neškodljivo odstraniti.
- Bolezen spada med obvezno prijavljive bolezni in med bolezni za katere je treba pripraviti načrt ukrepov.
- Stroški diagnostike in ukrepov se krijejo s proračuna Republike Slovenije.
- Ocenjujemo, da je izvajanje biovarnostnih ukrepov v slovenskih rejah pomanjkljivo, nimamo pa podatkov, koliko se dejansko izvaja.
- Rejci se v zadostni meri ne zavedajo, da je edini ukrep zoper APK izvajanje biovarnostnih ukrepov in da sta zdravstveno stanje prašičev v reji in izvajanje biovarnostnih ukrepov tesno povezana.

Pomen in možnosti prenosa znanja v prakso

- Prvič bi dobili vpogled v izvajanje biovarnostnih ukrepov v naših rejah in prvič bi bil uporabljen protokol ocene biovarnosti, kar bi lahko kasneje uporabile tudi pristojne službe pri kontroliranju izvajanja ukrepov.
- Analiza pridobljenih podatkov, bo pristojnim organom pomagala pri načrtovanju ukrepov zoper APK.

¹ Pri vseh razpisanih temah predlagatelj podaja dodatne informacije glede okvirnega trajanja, obsega sredstev in kontaktnih naslovov za dodatna pojasnila.

- Osveščanje in izobraževanje rejcev o povezavi med biovarnostnimi ukrepi, zdravstvenim stanjem in dobrobitjo prašičev ter varno hrano.
- Uvedba in izvajanje biovarnostnih ukrepov v rejah.
- Uvedba biovarnostnih ukrepov je pomembna za preprečitev vnosa in širjenja APK, kot tudi za vzdrževanje dobrega zdravstvenega stanja prašičev in njihove dobrobiti, posredno pa tudi za proizvodnjo varne hrane.

Okvirno obdobje trajanja: do 24 mesecev
Okvirni obseg sredstev: do 50.000,00 EUR
(50% MKGP, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo se lahko obrnete na Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Sektor za zdravje in dobrobit živali, Jedrt Maurer Wernig, T: (01) 300 13 42, E: jedrt.maurer@gov.si

Predlagatelj teme: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Težišče 3: Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri
Tematski sklop: 3.1. Varovanje voda

Številka teme: 3.1.1.

Naslov teme: Onesnaženje rek in morja s plastiko in mikroplastiko

Cilji projekta:

- aktivna vključitev skupnosti v znanstvene raziskave, v skladu z mednarodnimi smernicami vključitev otrok v starosti od 10 do 16 let ter mentorjev – učiteljev,
- ozaveščanje najširše skupnosti o onesnaženosti voda s plastiko in mikroplastiko ter o potrebah po preprečevanju nadaljnjega onesnaževanja voda,
- koordinacija šol in mentorjev, organizacija izvedbe vzorčenj, promocija, sodelovanje pri strokovni evalvaciji rezultatov projekta, sodelovanje pri koordinaciji na mednarodni ravni,
- izobraževanje mentorjev – učiteljev za zbiranje in vzorčenje odpadkov, po enotni metodologiji mednarodnega projekta,
- zbiranje in vzorčenje in oddaja odpadkov po enotni metodologiji mednarodnega projekta,
- raziskovalno vrednotenje vzorcev s sodelovanjem znanstvenikov javnih raziskovalnih organizacij po enotni metodologiji mednarodnega projekta,
- znanstveno ovrednotenje projekta skupnostne znanosti na mednarodni ravni,
- razširitev izvajanja mednarodnega projekta skupnostne znanosti - »Pirati plastike – dajmo, Evropa!« iz držav trio predsedstev na druge države članice ter vključitev nadaljevanja in razvijanja projekta v okvirni program Obzorje Evropa.

Podrobnejša obrazložitev:

Na podlagi 16(9). člena Pogodbe o Evropski uniji, 236. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije ter sprejetega Osemnajstmesečnega programa Sveta (1. julij 2020 - 31. december 2021, CM 2652/20, dne 19. 6. 2020), Sklepa vlade, št. 51102/6/2020/4, z dne 9. 12. 2020, v katerem so med drugim opredeljene tudi vsebinske aktivnosti, se:

- v okviru predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije, Slovenija pridružuje skupnemu projektu Nemčije, Portugalske in Slovenije pod naslovom »Pirati plastike – dajmo, Evropa!«, ki bo izveden kot skupna aktivnost Tria predsedstev Svetu EU na področju skupnostne znanosti (»*citizen science*«) v obdobju 2020-2022.

- Slovenija bo v projekt vstopila na podlagi vabila nemškega Zveznega ministrstva za izobraževanje in raziskave. Za Slovenijo bo vse obveznosti in pristojnosti v zvezi z uresničevanjem projekta »Pirati plastike – dajmo, Evropa!« izvajalo ministrstvo, pristojno za znanost, ki bo zagotavljalo sredstva za sofinanciranje stroškov sodelovanja za slovenske partnerje v projektu (del organizacijskih stroškov za izvajanje projekta, znanstvena analiza podatkov).
- Koordinacija udeležencev, mentorjev in skupin otrok in mladostnikov v projektu skupnostne znanosti, organizacija izvedbe vzorčenj, promocija projekta in sodelovanje nemškimi organizatorji pri strokovni evalvaciji projekta.
- Koordinacija z nemškim organizatorjem in partnerji ter portugalskimi partnerji.
- Po enotni raziskovalni metodologiji bodo otroci v starosti od 10 do 16 let, pod vodstvom mentorjev – učiteljev, v Nemčiji, na Portugalskem in v Sloveniji izvedli 3 sočasna skupna vzorčenja odpadkov v tekočih vodah in morjih, znanstveniki javnih raziskovalnih organizacij pa bodo znanstveno analizirali vzorce ter pridobili podatke o onesnaženosti voda z mikroplastiko.
- Cilj mednarodnega projekta je, da se državljani oziroma skupnost aktivno vključi v znanstvene raziskave ter s skupnimi prizadevanji pripomore k ozaveščanju najširše skupnosti o onesnaženosti voda z mikroplastiko ter o potrebah po preprečevanju nadaljnega onesnaževanja voda. Vsebinsko je projekt zasnovan v Nemčiji, kjer se je uspešno izvajal v preteklih šestih letih. V okviru skupnega sodelovanja med nemškim Zveznim ministrstvom za izobraževanje in raziskave, portugalskim Ministrstvom za znanost, tehnologijo in visoko šolstvo ter slovenskim Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter znanstveniki javnih raziskovalnih organizacij vseh treh držav, se program vsebinsko prilagaja geografskim specifikam novo vključenih držav Portugalske in Slovenije. Nemčija koordinira projekt ter nudi vso vsebinsko podporo z učnimi in promocijskimi gradivi, časovnim načrtovanjem in organizacijo projekta na mednarodni ravni, v vsaki državi pa se izvedejo vzorčenja ter opravi znanstvene analize zbranih podatkov.
- Nemčija bo celotnemu projektu zagotovila tudi znanstveno ovrednotenje rezultatov projekta, in sicer do konca leta 2022, kar bo omogočilo morebitno nadaljevanje ter razširitev projekta z vključitvijo drugih držav članic EU v projekt skupnostne znanosti pod okriljem okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa.

Pomen in možnosti prenosa znanja v prakso

- Velika priložnost za neposredno sodelovanjem skupnosti z znanstveniki, kar omogoča najširši skupni prispevek k znanstvenim raziskavam;
- Analiza pridobljenih podatkov bo odrazila stanje v širšem evropskem prostoru ter bo pristojnim organom pomagala pri načrtovanju ukrepov zoper onesnaženost voda in morja s plastiko in mikroplastiko;
- V okviru trio predsedstev se bodo angažirale tudi druge države članice z namenom, da projekt »Pirati plastike – dajmo, Evropa!« preraste v mednarodni projekt skupnostne znanosti, ki se bo nadaljeval in razvijal v okvirnem programu Obzorje Evropa.

Okvirno obdobje trajanja: do 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: do 100.000,00 EUR

(50% MIZŠ, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo se lahko obrnete na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Direktorat za znanost, Sektor za znanost, Katja Ceglar, T: (01) 478 47 36, E: katja.ceglar@gov.si.

Predlagatelj teme: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Sofinancer: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

Težišče 4: Razvoj podeželja

Tematski sklop: 4.1. Socialni vidiki razvoja podeželja

Številka teme: 4.1.1.**Naslov teme: Medgeneracijsko sožitje na podeželju, socialna izključenost in blažitev socialnih pritiskov na podeželju**

Cilji projekta:

- izdelati temeljno raziskavo stanja sobivanja različnih generacij na kmetiji (potrebe, interesi, omejitve), oblikovanje strokovne podlage in predlog konkretnih ukrepov za ureditev tega področja na podeželju,
- proučiti potrebe, cilje, koncepte in organizacijo socialnega in psihosocialnega svetovanja,
- proučiti primere dobrih praks (analiza, zakonodajne možnosti, ovire),
- pripraviti priporočila za blažitev socialnih pritiskov in socialne vključenosti na podeželju, povezanih z razvojem kmetijstva, med različnimi generacijami, proučiti možnosti vključitve socialnih ukrepov v politiko razvoja podeželja.

Podrobnejša obrazložitev:

- z vidika vzdržnega socialno-ekonomskega razvoja podeželja je vodenje in koordiniranje različnih politik težavna naloga;
- stanje na področju medgeneracijskega sožitja je slabo raziskavo, zato želimo preko terenske analize gospodinjstev prepoznati obstoječe oblike generacijskega sobivanja na podeželju;
- analiza dejavnikov, ki vplivajo na kvaliteto življenja na podeželju z vidika treh generacij bo strokovna podlaga za izpeljavo koncepta medgeneracijskega sožitja, večje socialne vključenosti kmečkega prebivalstva in zmanjšanje socialnih pritiskov na podeželju;
- današnji izzivi starajoče družbe, mladi z omejenimi možnostmi za stalno zaposlitev, brez delovnih izkušenj in izseljevanje iz obmejnih, gričevnatih in odročnih območij lahko rešimo z novimi oblikami sodelovanja med ciljnim skupinami, novimi možnostmi zaposlitve ipd, zato je preučitev npr.: možnosti za deinstitucionalizirano dnevno varstvo in oskrbo starejših na kmetijah (ali kot dopolnilna dejavnost ali kot socialno podjetje ali kot s.p.) lahko ena od alternativnih oblik zaposlitve;
- z raziskavo želimo tudi ugotoviti možnosti aktiviranje potenciala obstoječih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji za vključevanje vseh generacij na podeželju.

Pomen in možnosti prenosa znanja v prakso

- Aktiviranje podeželja v smeri povezave generacij;
- Skrb za starejše, ki danes nimajo možnosti institucionalne oskrbe;
- Velika priložnost za mlade, da ne bodo zapuščali podeželja, ampak bodo našli nove oblike dela doma;
- Rezultati raziskave in priporočila za blažitev socialnih pritiskov in socialne vključenosti na podeželju, povezanih z razvojem kmetijstva, med različnimi generacijami, bodo podlaga za sistemsko ureditev sobivanja na slovenskem podeželju.

Okvirno obdobje trajanja: do 24 mesecev

Okvirni obseg sredstev: do 50.000,00 EUR

(50% MKGP, 50% ARRS)

Za dodatna pojasnila v zvezi s temo se lahko obrnete na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Sonja Gostiša, T: (01) 478 9160, E: sonja.gostisa@gov.si, Hermina Oberstar, T: (01) 478 9221, E: hermina.oberstar@gov.si